

NORGES HØYESTERETT

Den 22. november 2018 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av justitiarius Øie og dommerne Bergh og Berglund i

HR-2018-2225-U, (sak nr. 18-161544STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat John Marius Dybvik)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder straffutmåling for falsk forklaring i forbindelse med asylsøknad og søknad om statsborgerskap.
- (2) A, født 00.00.1986, ble 8. september 2017 satt under tiltale ved Nordmøre tingrett for overtredelse av straffeloven 1902 § 166 første ledd. Grunnlaget for tiltalen var følgende:
"I perioden 23. januar 2006 til 4. mars 2013 blant annet i X, opplyste hun flere ganger til norske myndigheter i forbindelse med asylsøknad og søknad om statsborgerskap at hun kommer fra Somalia, til tross for at hun kommer fra Djibouti."
- (3) Ved Nordmøre tingretts dom 21. februar 2018 ble hun frifunnet. Påtalemyndigheten anket til Frostating lagmannsrett, som 26. september 2018 avsa dom med slik slutning:
  1. A, født 00.00.1986, dømmes for overtredelse av straffeloven (1902) § 166 første avsnitt til en straff av fengsel i 90 - nitti - dager, hvorav 60 - seksti - dager gjøres betinget med en prøvetid på 2 - to - år.
  2. A, født 00.00.1986, dømmes til å erstatte det offentlige sakskostnader med 3000 - tre tusen - kroner."
- (4) Lagmannsrettens dom ble avsagt under dissens. Et mindretall på tre dommere ville gjøre straffen fullt ut betinget.
- (5) A har anket til Høyesterett over straffutmålingen. Det er anført at dommen skulle vært gjort fullt ut betinget. Lagmannsrettens flertall har ikke lagt tilstrekkelig vekt på at hun har aleneomsorgen for sin eldste sønn, i tillegg til at hun har et barn på rundt ett år, eller på at etterforskningen av saken har tatt for lang tid.

(6) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at A ble frifunnet i tingretten, men domfelt i lagmannsretten. Anken kan derfor bare nektes fremmet dersom Høyesteretts ankeutvalg enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Nektelsesbeslutningen må i tilfelle begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.

(7) Ved straffutmålingen la lagmannsretten – både flertallet og mindretallet – vekt på følgende:

"Falsk forklaring skal som hovedregel lede til ubetinget fengsel, jf. Rt. 2006 s. 713 avsnitt 8. Lagmannsretten viser til at allmennpreventive hensyn veier tungt ved fastsettingen av straffen for falsk forklaring overfor utlendingsmyndighetene. Falsk forklaring på dette feltet er egnet til både å undergrave ordningen med asyl i seg selv og å undergrave den viktige saksbehandlingen i saker om blant annet asyl og statsborgerskap. I tillegg er opplysninger om uriktig identitet ofte vanskelige å avdekke, og det er vanskelig å vurdere slike opplysninger når de først framkommer.

Retten skal imidlertid ta hensyn til om det har gått lang tid siden lovbruddet, eller saksbehandlingen har tatt lengre tid enn rimelig ut fra lovbruddets art, uten at A kan lastes for dette, jf. straffeloven (2005) § 78 bokstav e, som gir uttrykk for rettstilstanden slik den gjaldt også under straffeloven (1902). Her er det å bemerke at politiet har etterforsket denne saken i godt over fire år etter anmeldelsen. Dette er for lang tid.

Retten tar også hensyn til at A har omsorgen alene for ett av sine to barn, mens hun for det andre barnet har felles omsorg med sin nåværende samboer B. I tillegg legger retten en viss vekt på at hun har skikket seg mønstergyldig i Norge - bortsett fra det straffbare forholdet i denne saken."

(8) Flertallet la særlig vekt på betydningen av at A får en følbare straff, mens mindretallet la særlig vekt på at A har omsorgen alene for ett av sine barn.

(9) Som lagmannsretten har fremhevet, er det klare utgangspunktet ved overtredelse av straffeloven 1902 § 166 første ledd ubetinget fengselsstraff. I Rt-2006-713, som gjaldt falsk forklaring i tilknytning til en asylsøknad, heter det, i avsnitt 8:

"Høyesterett har gjentatte ganger gitt uttrykk for at straffen for overtredelse av straffeloven § 166 som utgangspunkt er ubetinget fengsel. Allmennpreventive hensyn tilsier at det skal noe særskilt til for å idømme samfunnsstraff, jf. blant annet Rt-2005-190 avsnitt 10. Avgjørelsen av om det foreligger slike spesielle omstendigheter beror på en samlet vurdering."

(10) Samfunnsstraff er en strengere reaksjon enn betinget dom, og det skal følgelig mer til å idømme betinget fengselsstraff enn samfunnsstraff i disse sakene.

(11) I motsetning til i Rt-2006-713, hvor straffen ble satt til 45 dagers ubetinget fengsel, har As falske forklaring for utlendingsmyndighetene medført at hun har fått opphold i Norge på uriktig grunnlag. Allmennpreventive grunner veier da tungt.

(12) Lagmannsrettens flertall har ved straffutmålingen tatt hensyn til at det har gått for lang tid fra anmeldelse til tiltale ble tatt ut. Flertallet har også lagt vekt på hensynet til den domfeltes barn. På denne bakgrunn er to tredeler av straffen gjort betinget. Etter ankeutvalgets syn foreligger det ikke slike spesielle omstendigheter som tilsier at hele straffen skulle ha vært gjort betinget. Utvalget legger vekt på at det dreier seg om en type sak som etter sin art vil kunne ta tid å etterforske. Videre er det tale om en kortvarig fengselsstraff. Det er ikke holdepunkter for at soning av straffen vil bli urimelig belastende for domfeltes barn, som bor sammen med samboeren hennes, som også er det ene barnets far.

- (13) Ankeutvalget har etter dette enstemmig funnet det klart at anken over straffutmålingen ikke kan føre frem.
- (14) Ankeutvalget har videre kommet til at anken ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller at det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett. Den blir derfor ikke tillatt fremmet.

S L U T N I N G :

Anken tillates ikke fremmet.

Espen Bergh
(sign.)

Toril M. Øie
(sign.)

Cecilie Østensen Berglund
(sign.)

Riktig utskrift: